

הגישה הנכונה לטכנולוגיה על פי דרך סטאלין קארלין

נכתב ונערך ע"י מערכת "ונשמרתם", בעידודם ובהסכמתם
של ועד רבני קארלין סטאלין

יו"ל ערב שבת פרשת החודש ה'תשע"ז

"החודש! מ'באדארף זיך באנייען" (מרן הרה"ק רבי יוחנן זיע"א)

מכתב הרב נח בלוי שליט"א בשם ועד הרבנים של סטאלין קארלין

קט"ב

ה' אורי תשנ"ז
אסגרי ומוציא תיגזס וסכנה קולגם

אסגרי ומוציא תיגזס וסכנה קולגם

יחז עם הלשגיה הרק

(בן מיליון אולר יגו)

כד לו קאניס אלו

ולצא חן קצני מאקוה

שיצא לכו נק מואל

(שאיטע הוואלעס)

דכ קל כק

(א ג א)

תוכן החוברת מבוסס על שלושה שיעורים שנמסרו ע"י המגיד שיעור המפורסם הרה"ג ר' שמעון שפיצר שליט"א בהכוונת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בהם הבהיר את המהלך של קהילתנו בהתמודדות עם האתגרים אשר נצבים לפנינו מול התפתחות הטכנולוגיה. (מספר נקודות והערות נוספו לחוברת ע"י מערכת 'ונשמרתם').

מומלץ מאוד להקשיב ולהאזין לשיעורים עצמם ולא להסתמך רק על התקציר המובא בחוברת זו.

לנוחיותכם, קישורים להורדת השיעורים:

- gye.org.il/ks1 - שיעור ראשון, נמסר בעיה"ק ביתר, מוצ"ש פר' חי שרה, תשע"ז.
- gye.org.il/ks2 - שיעור שני, נמסר עבור אנשי שלומינו בחו"ל, מוצאי עשרה בטבת, תשע"ז.
- gye.org.il/ks3 - שיעור שלישי, נמסר באנגלית עבור נשות אנ"ש, מוצ"ש פר' ויגש, תשע"ז.

להורדת החוברת: gye.org.il/ksheb

שאלות והערות ניתן לשלוח לכתובת: help@venishmartem.com

תירגום מאנגלית: ר' נחום נדל
עריכה לשונית: ר' זאב אייזנשטיין

תוכן עניינים

6	מבוא.....
7	הגישה הנכונה לטכנולוגיה.....
7	כדוגמת רכב.....
8	כיצד הופכים את הנהיגה לבטיחותית יותר.....
9	החלת כללים אלו על הטכנולוגיה.....
10	”דע את אויבך“: 12 גורמי סיכון.....
15	הצעד הראשון - סינון!.....
16	עזרה מעשית במציאת פתרונות סינון.....
17	הצעד השני אחרי הסינון: הבנת המהלך של קהילתנו.....
	האם צעירים שעדיין לא נישאו רשאים להחזיק ברשותם פלאפונים או
18	להשתמש באינטרנט?.....
19	מי רשאי לרכוש מכשיר חכם?.....
19	מהו הגדר של 'נצרך לזה'?.....
19	קריאת אתרי נייעס ודומיהם.....
20	האם ניתן להרשות לילדינו לצפות במכשיר או במחשב?.....
20	האם אפשר להשתמש באפליקציית וואצאפ?.....
21	האם אפשר לעשות קניות ברשת?.....
22	נקודות מיוחדות עבור נשות אנ"ש.....
23	סוף דבר הכל נשמע.....

הערה חשובה

חוברת זו על כל הנכתב בה מיועדת אך ורק עבור קהילתנו הק' לאור דרכו והשקפתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

למותר לציין כי אין כאן שום מטרה להורות וללמד בינה לבני קהילות קודש אחרות, אשר דרכם והשקפתם בענין זה שונה. על כן, בוודאי עליהם לנהוג בכל דבר על פי ההוראות המסורות בקהילתם.

אמנם כן, החוברת עשויה להיות לעזר ולהכוונה נכונה גם לכאלו שאינם משתייכים לקהילה מסוימת ואשר חפצים לצעוד בדרך חכמה ובטוחה בהתמודדות מול האתגרים הניצבים בענין הטכנולוגיה.

בנוסף, יש לציין כי חוברת זו מיועדת אך ורק לאלו שיש להם צורך בשימוש בטכנולוגיה (כמבואר להלן).

מבוא

כולנו שמענו רבות על הסכנות העצומות האורבות לנו בטכנולוגיה של ימינו, ואכן המצב כיום בענין זה מאתגר וכואב.¹ ובעקבות כך בקהילות קודש רבות השיטה היא למנוע את השימוש בכלים אלו כליל. למרות זאת, הגישה של קהילתנו הק', בהדרכת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, היא:

סכנה - איכא! אך איסורא ליכא: חפצא דאיסורא שייך רק בדבר שהוא אסור מחמת עצמו (כמאכלות אסורות וכדו'). ואם כי אמנם הטכנולוגיה עשויה לשמש בצורה בלתי ראויה, עדיין אין זו אמת ע"פ תורה לבוא ולאסור מכשירים מסוימים ולקרוא להם "חפצא דאיסורא", שכן כיום הם משמשים גם עבור צרכים רבים טובים ומועילים, ולעיתים הם אף נדרשים לדברים בסיסיים וחיוניים.² אך ודאי כשאין לאדם צורך בכך ראוי שלא יחזיק דברים כגון אלו ברשותו, שכן בכל אופן קיים חשש מכשול (כפי שהגמרא אומרת בבבא בתרא נ"ז ע"ב 'אי דאיכא דרכא אחרנא... רשע הוא'). אך אדם שכן נצרך למכשיר כזה, חייב להיות מודע לכל הסכנות האורבות ולהציב גדרים וסייגים נכונים, כפי שנידון בהמשך חוברת זו. ואכן, אדם שעומד בזה יכול בהחלט להיחשב 'אן ערליכער און א חסידישער איד', שהרי יראת השמים של האדם אינה נמדדת לפי סוג המכשיר שיש לו, אלא על פי מעשיו!

הגישה בקהילתנו הק' היא: עלינו ללמוד איך להתמודד עם הטכנולוגיה במקום לאסור אותה, שכן בסופו של דבר הטכנולוגיה תחדור למחננו ותשמש אותנו בכל מקרה, והסכנה גדולה היא שאז לא נהיה ערוכים לה היטב ולא נהיה מודעים לסכנות הרבות המצויות בה. לדוגמא, בימים הראשונים של האינטרנט לא נשמעה מילה בנושא אצל החרדים לדבר ד', הכל ניסו להתעלם מהנושא או לאסור אותו כליל במקום לפעול לפתרונות סינון טובים ומועילים. (רוב היומונים אף סרבו

¹ כ"ק אד"ש התבטא על כך: "הלוואי ומכשירים אלו כלל לא היו!".

² עיין אגרות משה אבן העזר ח"א סימן נו בעניין איכא דרכא אחריתא, שם כתב כי גם במקום שיש חשש מכשול, אין זה די סיבה למנוע מאדם צרכים יומיומיים.

לפרסם מודעות של חברות סינון בבעלות חרדית, מחשש שהפרסום יעודד במידה מסוימת את הציבור להשתמש באינטרנט). גישה זו, יודעים כבר היום כולם, לא רק שלא הועילה אלא אף גרמה למצב נורא בו רבים נפלו לפי פחת רח"ל מפאת חוסר המודעות והגישה לסינון ראוי. המציאות היא שהתלות בטכנולוגיה גוברת עם כל שנה שעוברת, וגישה כזו אינה מעשית כלל³.

הגישה הנכונה לטכנולוגיה

קרב מסוג אחר

המהלך שלנו לאור הדרכת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א הוא להציג את הטכנולוגיה בבחינת 'אור וחושך משמשים בערבוביה'. הסכנות אורבות לנו גם תוך כדי שימוש בדברים הטובים והנצרכים, ועלינו מוטל אפוא להילחם ולעמוד על המשמר בקרב עם הטכנולוגיה כמו שנלחמים נגד אנשי טרור המסתתרים בין האזרחים. כתוב במשלי (כד, ו) בתחבולות תעשה לך מלחמה. כדי להצליח במלחמה זו עלינו להיות מודעים לכל הסכנות והתקלות שאורבות ולהחזיק תמיד את היד על הדופק. זהו מאבק מתמיד, ואין זה כמו במלחמה רגילה בה אפשר לנצח ובכך לסיים.

במקום לצייר קווי מלחמה חדשים עם כל התפתחות חדשה של הטכנולוגיה, גישה זו של קהילתנו היא נצחית ובת קיימא לטווח הארוך. היא אינה תלויה במכשיר טכנולוגי כזה או אחר, אלא עומדת קבועה בכל מצב.

כדוגמת רכב

במידת מה ניתן מאוד לדמות את הגישה לטכנולוגיה לענין הנהיגה ברכב. כמו שרכבים הם כלי מסוכן והמונים נהרגו על ידם במשך השנים, ובכל זאת למרות הסכנות הנוראות לא אסרו את השימוש בהם. זאת, מכיון שהרכב הוא כלי הכרחי

³ כ"ק אד"ש אף אמר, שהמכשירים החכמים הקיימים כיום הם כאן לזמן קצר בלבד, ובהמשך המצב הולך להיות גרוע בהרבה, ומאידך מכשירים אלו יהיו חיוניים ובסיסיים.

המקל את חיי היום יום. מובן אבל מאליו, כפי שכל נהג יודע שעליו לנהוג בזהירות ובאחריות, שכן מדובר בענין של חיים ומוות. הוא הדבר אף בטכנולוגיה שאכן חוללה שמות ורבים חללים הפילה, אך מכיוון שכלים אלו הם גם הכרחיים שרבים נצרכים להם, ממילא אין לאסור אותם אך צריך לנהוג בהם בכובד ראש ובאחריות.⁴

כיצד הופכים את הנהיגה לבטיחותית יותר

1. **אביזרי בטיחות:** כיום מותקנים בכל רכב אביזרים רבים במטרה לשפר את בטיחות הנהג והנוסעים, כגון: בלמי יד, חגורות, כריות-אוויר, אורות אזהרה וכדו'. וכעת נשאל: האם כל אלו מונעים לגמרי את התאונות והסכנות? התשובה היא: בוודאי שלא! אך בכל זאת הדבר מצמצם בהרבה את היקף התופעה.
2. **הכשרה ומודעות:** כידוע אי אפשר לקבל רישיון נהיגה ללא למידה אינטנסיבית של חוקי התנועה, כללי ואמצעי הבטיחות. וגם לאחר ההכשרה הראשונית שכל נהג עובר, עדיין ישנם קמפיינים ואזהרות למיניהם עבור הנהגים, כגון אזהרות על נסיעה תחת השפעת אלכוהול, וכן פרסומי ענק על איסור השיחה בטלפון ושליחת מסרונים בעת נהיגה. למרות כל זאת עדיין ישנן תאונות רבות, אך ללא כל ספק השקעה זו בפרסום והסברה תורמת רבות לצמצום הסכנות.
3. **על הנהגים להיות מורשים וראויים:** לא כל אחד רשאי לקבל או להחזיק ברישיון נהיגה, כמו לדוגמה: קטינים או בעלי יכולת מוחית נמוכה לא יוכלו לקבל רישיון. וגם אלו המחזיקים ברישיון, הוא עלול **להישלל** מהם במידה ואינם נוהגים בצורה בטוחה ואחראית.

⁴ השוואת הטכנולוגיה לרכב אינה אלא דוגמה בעלמא בכדי להבין את נקודת הזהירות שצריך בדבר שהוא כלי הכרחי עבור צרכי החיים. אך ודאי שיש חילוקים רבים בין שני נושאים אלו שכן סכנות פיזיות שונות הן מסכנות רוחניות.

החלת כללים אלו על הטכנולוגיה

1. **התקנת אביזרי בטיחות לטכנולוגיה:** עלינו לנצל כמיטב יכולתנו את הפתרונות הטכנולוגיים הטובים ביותר הקיימים, כדי להגן על המכשירים שלנו. הדבר כולל - התקנת תוכנת סינון איכותית הפועלת כראוי, שימוש בספקים כשרים וחסימה באמצעות סיסמאות, כדי למנוע גישה בלתי ראויה לילדינו וכדו'. כמובן שאמצעי בטיחות אלה אינם מושלמים ואינם מהווים חסימה הרמטית. גם בהם עלולות לפעמים להיווצר תקלות ופריצות. אולם, יש לדעת כי אין כל השוואה בין מכשירים שהותקנו עליהם אמצעי בטיחות לבין מכשירים ללא סינון כלל.
2. **הכשרה ומודעות:** כל מי שזקוק לאינטרנט או למכשיר חכם חייב להיות תחילה מודע לגורמי הסיכון הרבים הטמונים בו (ראה להלן 12 סיכונים) ועליו לנהל מאבק מתמיד נגד סיכונים אלו, על ידי: התגברות ושליטה עצמית, פרסומים - קמפיינים, מודעות, ולקיחת אחריות למעננו ולמען הדורות הבאים אחרינו. (בדרך צחות: אם החוק היה דורש רישיון עבור המחזיק בכלי טכנולוגי הדבר היה מועיל לנו מאוד...⁵).
3. **על המשתמשים להיות מורשים וראויים:** על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בחורים ונערות לפני חתונה (ואין צורך לומר ילדים), אין להם להחזיק מכשירים כאלו ואין להניח להם גישה כלל לאינטרנט מכל סוג שהוא. כמו"כ אברך שרואה שאינו מסוגל להשתמש בהם בצורה בטוחה וכשרה, לא יתקרב לכך בשום פנים ואופן!⁶

⁵ מומלץ לכל הנוקד לראשונה לשימוש באינטרנט או במכשיר חכם, לעבור תחילה על חוברת זו בסיודיות ולשנן את "כללי הבטיחות", בדומה למי שמתכוון להחזיק בהגה לראשונה בחייו. כמו כן, יש לברר על טיב אמצעי הבטיחות אשר כדאי לנקוט בהם וליטול עצה ממורה דרך ומגורמים המתמחים בדברים אלה (ראה להלן 'עזרה מעשית במציאת פתרונות סינון').

⁶ כ"ק אד"ש הבהיר כי סינון האינטרנט הוא הכרחי מכיוון שאנשים נוטים למעוד במידה והדרך למעידה קלה. עם זאת, אד"ש הדגיש כי הדבר תלוי באדם עצמו 'כטיב האדם כך טיב הסינון'. אך כאשר אדם מחפש 'צרות' שום סינון לא יעמוד בפניו! ולכן אף הטכנולוגיה המסוננת אמורה לשמש רק את אלו שיוודעים להשתמש בה באופן כשר ואחראי.

שמור עיניך

לגבי נקודה 3 דלעיל, אם הנך מכיר מישהו המתמודד עם בעיה של שימוש בלתי ראוי ברשת וחפץ לקבל עזרה בנושא, ניתן להפנותו לארגון 'שמור עיניך'. ארגון זה עוזר לאלפי אנשים וסייע להם לחזור לחיים תקינים. השירות הינו חינמי ואנונימי לחלוטין.

אתר: www.gye.org.il

אימייל: help@gye.org.il

קו החם: 1599-500-119

"דע את אויבך": 12 גורמי סיכון

להלן 12 נקודות המהוות סיכון בשימוש בכלי הטכנולוגיה, ודורשות תשומת לב מתמדת בכדי להתמודד איתן. (סדר הנקודות דלהלן אינו מעיד בהכרח על רמת הסיכון). בנוסף, תמצא להלן מספר הצעות שיעזרו לנו לשלוט בטכנולוגיה, במקום שהטכנולוגיה תשלוט בנו.

1. **ראיות אסורות:** הסכנה הבולטת והעיקרית הטמונה במכשירי הטכנולוגיה, הינה ראיית וקריאת דברים אסורים, אשר סכנה זו רבים חללים הפילה והרסה נשמות ומשפחות רבות⁷. ראה להלן עזרה מעשית בסינון המכשירים.

2. **ביטול זמן:** כ"ק אד"ש מדגיש נושא זה בכל הזדמנות. ישנם אנשים שמאבדים את כל עולמם עבור ריקנות והבלים כתוצאה מהכלים הטכנולוגיים. צריך תמיד לזכור ש'זמן מבוזבז אינו חוזר לעולם'!

המלצה: השתמש בחידושים הטכנולוגיים לניצול הזמן, כגון להוריד ולהאזין לשיעורים תוך כדי נסיעה וכדו'.

⁷ ישנם תהליכים כימיים במוח המתרחשים בעקבות ראיות אסורות. תהליך זה דומה במהותו לתהליך של התמכרות לסמים. כתוצאה מכך עלול האדם להיגרר לתלות מסוכנת, ולא רק שזה מקרר אצלו כל זיק דקדושה ורוחניות, אלא אף הורס את חייו ואת חיי הנישואין שלו.

3. **איבוד הריכוז:** הטכנולוגיה המתקדמת מעניקה לנו את האפשרות להתעדכן כל העת בכל פרט קטן שקורה מסביב לעולם, אך התוצאה היא עגומה מאוד, שכן הדבר גורם לאדם לאבד את 'ישוב הדעת' וגוזלת ממנו את האפשרות להתמקד במה שבאמת חשוב. ישנם כאלו המקפידים להתעדכן בכל רגע נתון כדי לחוש שהם יודעים כל מאורע או שטות המתרחש בעולם. אמנם יש זמן לכל דבר, אף להתעדכנות מסוימת הנדרשת לאדם יש זמן ועת, אולם, כאשר לא נזהרים, הדבר גוזל את כל הריכוז של האדם. מחקרים מוכיחים שנדרש לאדם ממוצע 20 דקות על מנת לחזור לריכוז מושלם לאחר שהסיח דעתו בענין אחר. אין כל אפשרות לשקוד ולהצליח בכל תחום שהוא בלי ריכוז!

המלצה: תמיד רצוי להשאיר את המכשיר על שלל התראותיו במצב של 'השתק', ובזמן של תפילה ולימוד לכבותו לגמרי. רק כאשר רוצים להתעדכן, מקדישים כמה דקות לבדוק את כל העדכונים. כך בוודאי עדיף, שכן מדוע עלינו להיות מעודכנים כל כמה שניות עם צפצופים ורטטים למיניהם?!

4. **זמן איכות לצמיחה עצמית וחשבון הנפש:** כשהטכנולוגיה משתלטת ונעשית חלק מחיינו, אנחנו מאבדים את האפשרות להקצות זמן איכות בשביל עצמנו, למרגוע ובהירות הראש כדוגמת "שוהים שעה אחת" - 'הכנה פארן דאווינען' או 'חשבון הנפש' וכדו', שכן הראש שקוע תמיד ב'מה קורה' ובדיקת המסרים המגיעים, וכל העת ישנם חידושים שיש לראות ולבדוק. האין זה חבל שזמן איכות זה הנדרש מאוד לנפש, יאבד עבור דברים בטלים אלו?

המלצה: האם באמת בדיקת הפלאפון כלולה בגדר של 'ובשכבך ובקומך'? מומלץ לכל הפחות לא להניח את המכשיר ליד יצועינו. (שעון מעורר עולה רק מספר שקלים).

5. **התמכרות:** מעבר לנושא החמור של דברים אסורים, קיימת גם כן סכנה אמיתית של התמכרות לשימוש בטכנולוגיה עצמה. זאת, מכיוון שכל העת מגיעים עדכונים שוטפים, חדשות, סרטונים וכדו', והאדם בטבעו הרי נהנה מכל אלו, ועלול להתפתח במוחו תהליך של התמכרות כדוגמת כל התמכרות אחרת. במשך הזמן, האדם מפתח תלות מוחלטת והרסנית לדברים אלו. גם בעולם הגדול הנושא הפך לבעיה ידועה ומוכרת, על אחת כמה וכמה עבור

'פרומע וחסדידישע אידן', ההתמכרות לדברים האלה מהווה הפרעה והורסת את כל הווי החיים הרוחניים, התורה והתפילה. אף עבור חיי משפחה תקינים מהווה התמכרות זו הפרעה מאוד משמעותית.

6. **כבוד בית הכנסת:** הנקודה הזאת ידועה כענין הזקוק לתיקון בכל פינות המחנה. כ"ק אד"ש התבטא בצער כמה פעמים בנושא זה, ונקט כדוגמא את צלצול הפלאפון במהלך התפילה, או כאלו הסבורים שהם חייבים להתעדכן באמצע הלימוד. הנושא נוגע אף במכשירים כשרים. כאשר פלאפון מצלצל בעיצומה של תפילת הלחש - אין לך זלזול גדול מזה! יש להתייחס לדבר זה בכל חומר הדבר, כי זהו כבודו של הקדוש ברוך הוא! כ"ק אד"ש אף התבטא פעם שעדיף שלא ישתמשו בפלאפונים בבית הכנסת כלל, אלא עבור דבר נחוץ מאוד. זוהי נקודה שנדרש בה חיזוק תמיד.

המלצה: תמיד להשאיר את המכשיר על מצב 'רוטט', כך שגם אם תשכח לכבותו לפני התפילה, לכל הפחות הדבר לא יפריע למתפללים אחרים.

7. **רדידות וריקנות:** אחת הבעיות שהטכנולוגיה גורמת דרך הצ'אטים ודומיהם, היא הרדידות והריקנות. כ"ק אד"ש הביע צער רב על הרמה הכללית שנעשית יותר ויותר נמוכה, שפה זולה, בדיחות, וכו'. הטכנולוגיה מחברת אותנו לכולם, מה שגורם שכולנו יורדים לרמתם של החברים הנמוכים ביותר שאנו מחוברים אליהם. כך גם התופעה לפיה אנשים מוכרחים לצלם ולתעד כל אירוע קטן ולהפוך אותו למופע, מחדירה זלזול ורדידות בכל רובדי החיים הרציניים ביותר. בנוסף, כאשר ההורים מתנהגים כך, הילדים ינהגו באופן אף יותר גרוע. זהו מאבק אישי וגם ציבורי, צריכים לדאוג באופן כללי שהרמה בין חברי הקהילה לא תהיה רדודה ונמוכה, ולדעת שכל אחד משפיע על רעהו, לטוב ולרע.

8. **איידלקייט:** לדאבוננו הטכנולוגיה גורמת לנו להיחשף לכל מיני סרטוני וידיאו, תמונות וכתבות, אשר מביאים להרס ה'איידלקייט דקדושה' ומטמטמים את השכל. מאוד לא כדאי שנשמותינו הזכות והטהורות תיחשפנה לכל הסרטונים המסתובבים שלפעמים הם מכילים מחזות של אלימות או זלזול באנשים, הס מלהזכיר גם כמה רכילות, לשון הרע והלבנת פנים עלולים להתווסף בגלל

דברים הללו. למרבה הצער, הדברים מתפשטים כאש בשדה קוצים ומתפרסמים בכל מקום. חובת הזהירות מוטלת אפוא עלינו להיות זהירים ביותר.

9. **חינוך צאצאינו:** זהירות רבה מוטלת עלינו בתחום זה גם מפני חובת החינוך, שכן ההורים משמשים דוגמה עבור הילדים והתנהגותם באה לידי ביטוי בדרך כלל בצורה דומה מאוד להתנהגות ההורים. כאשר הילד רואה את בזבוז הזמן, את הרדידות וכל שאר ההתנהגויות המושפעים מכלים אלו, גם הם ינהגו כך. ואף אם ההורים יזהירו אותם לבל יגעו במכשירים, הדבר רק יגרום להם להמתין בקוצר רוח להתבגר כדי לשים את ידיהם על זה... בנוסף, כאשר אין להורים ריכוז, אף לילדים לא יהיה ריכוז, ובסופו של דבר הטיפול ומתן התמיכה יעלה להורים הון של כסף ועוגמת נפש רבה. אולם, כאשר הילד רואה שהוריו משתמשים בדברים אלו כפי שצריך בכובד ראש ולא כצעצוע בעלמא, אזי יתחנכו בדרך הטוב והישר ויידעו כי דברים אלו הם בבחינת 'כלי מסוכן' וצריך לכך זהירות מרבית.

המלצה: כאשר הנך נמצא עם ילדיך אל תוציא את המכשיר לבדוק הודעות וכדו', או לכל הפחות, קצוב לעצמך זמן מסוים כמו בארוחות עם המשפחה וכדו' לא להוציא.

10. **איבוד הרגש לדברים שבקדושה:** כאשר אנו יונקים חיות מהבלי העולם הנמצאים בטכנולוגיה, אנו מאבדים את החיות לדברים שבקדושה. כאשר רוקדים על שתי החתונות, אי אפשר להרגיש חיות אמיתית בשבת או א *געשמאק אין א'דאווינען*. זאת עובדה שכאשר אדם משקיע את חושי ורגשותיו בדבר מסוים, הדבר נהפך יותר ויותר לחלק ממנו.

11. **ס'פאסט נישט:** אחת הנקודות הבעייתיות ביותר הוא שהטכנולוגיה היא באופן יחסי - אנונימית. מדובר בכלי הבא לידי שימוש בינו לבין עצמו. משכך, פעולות רבות שמתרגלים לפעמים לעשות עם מכשירי הטכנולוגיה הן בעצם כאלו שאינן מתאימות כלל ל'חסידישיער יונגרעמאן', רבים מהמקרים מדובר במה שעליו נאמר 'ס'פאסט נישט!' צריך אם כן להיות זהירים ביותר להתנהג

בדברים אלו באותה רמה רוחנית וערכית שהאדם שואף לעמוד בה בחיים הרגילים.

12. **תשומת לב לילדינו:** כ"ק אד"ש ביקש במיוחד להוסיף נקודה חשובה זו. בדרך כלל אחרי יום שלם שאדם עמל לפרנסתו, טבעי שירצה לקחת לעצמו פסק זמן להרפיה. לעיתים הוא יעשה זאת בשימוש בכלים הטכנולוגים, לנייעס וכדו', ובסופו של דבר זה בא על חשבון הילדים, כאשר משקיעים את תשומת הלב בכך במקום להשקיע שעות יקרות אלו עבור צאצאינו. חשוב מאוד לדעת כי ילדינו זקוקים באופן נואש לתשומת ליבם של ההורים וזה חשוב מאוד להם מבחינה רגשית. האם אנו מוכנים להפקיר את הבריאות הנפשית שהילד זקוק לה עבור נזיד עדשים של שטויות והבלים?⁸

נקודות אלו הינן חשובות ונוגעות דבר יום ביומו למשתמשים בכלים טכנולוגים אלו. מומלץ לחזור ולשנן אותם, כי כאשר לא נזכור אותם ולא ננהל עבורם מאבק מתמיד, עלולים אנו למעוד ולהיכשל!

לאחר כל זאת יודגש כי מידה טובה מרובה, ומשכך אברך חסידי המחזיק בכלי טכנולוגי באופן ראוי ונכון ושומר את עצמו מאוד מכל הדברים הצריכים שמירה, אין לך עובד ה' גדול מזה! וברוך ה' ישנם רבים מבני עלייה כאלו בקהילתנו ה'. (יתכן גם שאין אנו יודעים רבים מהם, מכיוון שאינם משתמשים במכשיריהם אלא לדברים הכרחיים, אין זה גלוי וידוע לכל).

⁸ הדברים נכונים גם בנושא תשומת לב ושיחה עם בן או בת הזוג, אשר הוא חיוני לשמירה על חיי נישואים בריאים ותקינים. כואב לראות אנשים נשואים השוהים בצוותא תוך התעלמות לחלוטין זה מזה, כאשר כל אחד שקוע בסמארטפון.

הצעד הראשון - סינון!

כאשר אדם רוצה להחזיק מכשיר טכנולוגי, הכלל הראשון הוא - סינון!⁹ אין כל היתר לאדם להחזיק מכשיר שלא מותקן בו סינון טוב ביותר, דהיינו: סינון הכולל חסימה של כל אי אלו מראות אסורות וכל דבר אשר הירא לדבר ד' אינו צריך להיחשף עליו. כלל ברזל זה כולל את כל אחד ואחד ללא נפקא מינא לגיל או לסוג המכשיר, בין מחשב ובין סמארטפון!

יודגש כי מי שמחשיב עצמו כאחד מבני החבורה וכחסידי של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א חייב לציית ללא עוררין וללא כל התחכמויות להוראה ברורה זו. אין שום היתר או אמתלה להחזיק כל סוג מחשב או מכשיר אשר אין בו סינון, אף לא ליום אחד.¹⁰

כמו"כ יצוין כי יש להתקין אך ורק סינון של חברה חרדית ומקצועית (ראה להלן מספר המלצות). לעומת זאת, סינון מחברה נכרית או חילונית אינו שווה הרבה ואין להסתפק בו בשום אופן (אף הסינון של 'רימון' אינו מומלץ בדר"כ, מכיוון שהוא מותאם לציבור הדת"ל ואינו מיועד לציבור החרדי).

המכשול שיש באינטרנט בלתי מסונן הוא כל כך גדול, עד כי בושה היא כלל לדבר ולהזכיר את נושא הסינון. אך העניין הזה צריך חיזוק משתי סיבות:

- קורה אצל רבים שאינם מוצאים את הזמן לטפל בנושא, לגשת לגורמים המתאימים ולהתקין סינון. וכן נפוץ מאוד אצל אלו שמשדרגים או מעדכנים את המכשיר ומשתתהים אחרי כן לטפל בנושא הסינון, וכאשר חולפת תקופת

⁹ כאשר נשאל פעם כ"ק אד"ש אודות הגדרת קווים וכללי יסוד עבור אנ"ש, אמר: "אנחנו צריכים להיות יהודים טובים! מי שלא צריך, שלא יחזיק כלל. ומי שכן נזקק לזה, צריך להתקין בו סינון טוב!".

¹⁰ בשנת תשע"ו נפוצו שמועות ברחוב לפיהן כביכול מתירים בקהילתנו להשתמש באינטרנט ובמכשירים חכמים ללא סינון. לאור זאת, ביקש כ"ק אד"ש למסור ע"י הגבאים די בכל אתר בליל שבת קודש פרשת החודש לפני קבלת שבת הכרזה בזה הלשון:

"דער רבי זאל זיין געזונט האט געהייסן איבער געבן פארן גאנצען עולם בשמו, אז קיין איינער זאל זיך נישט ניצען מיט די מכשירים, א מחשב אדער א 'טלפון נייד' מיט אינטערנעט, אויב ס'איז נישט מסודר אין דעם גאר א גוטן סינון. און ס'טוט וויי דעם רבי'ן זייער שטארק וואס מען זאגט בשמו אז ער האלט אז מ'דארף נישט קיין סינון".

זמן שוכחים מהנושא. ישנם גם כאלו אשר בטוחים בעצמם וביראת השמים שלהם שלא יכשלו ולא מתקינים סינון כלל, ואולי נתעלם מהם מאמר חז"ל כי "אין אפוטרופוס...".

- לא קיים סינון מושלם! לעיתים נתקלים בצורך אמיתי לאתר מסוים שחסום, לפעמים כלל לא בצדק. מאידך, לפעמים דברים שאינם רצויים, עלולים להיות פתוחים בטעות. תוכנות הסינון, לעת עתה, אינן מהוות פתרון מושלם ומוצלח לגמרי (למרות שהן משתפרות מיום ליום). אכן, הסינון עלול לפעמים להטריד ואף לעלות כסף, והפתרונות גם לא מושלמים, אך עצור לרגע ושקול את ההפסד נגד השכר. זכור כי הסינון הוא גדר שלא ליפול ב... 'שאל תחתית' ממש!

עזרה מעשית במציאת פתרונות סינון

חשוב להדגיש כי ישנן הגדרות ורמות שונות של סינון, כך שחשוב מאוד שכל אחד יתייעץ היטב עם מומחים טרם יקבע לעצמו את רמת הסינון המתאימה לו. רק ע"י ייעוץ עם מומחה ניתן לוודא שהסינון אכן ראוי ולא יהיו מכשולים הנובעים מהגדרות לא נכונות או רמת סינון נמוכה מידי, או לאידך, חסימה מחמירה מידי (חסימת אתרים שיש בהם צורך אמיתי).

הדרכה קצרה בענין הייעוץ

היעוץ המקצועי שע"י ועידת הרבנים לביצור חומת הדת

מוקד ייעוץ והכוונה בענייני טכנולוגיה המפעיל קו חם עם מיטב המומחים המתמצאים בתחום פתרונות הסינון בישראל. מספר הטלפון: 1599-550-330

אאוטנט - מוקד עולמי ליעוץ וניתוק האינטרנט

ארגון המעסיק טכנאים מקצועיים בפריסה ארצית במטרה לסייע לכל המעוניין להתקין חסימה או להגביל את הגישה לאינטרנט. הכל ללא תשלום. בכדי לתאם עם טכנאי באזורכם, התקשרו לטל' 0722-613-613. למידע נוסף בקרו באתר www.out-net.org

ונשמרתם

ארגון 'ונשמרתם' נועד עבור המגזר החרדי, לעזור ולספק מידע על כל הפתרונות הקיימים והמועילים ביותר עבור כל סוגי המכשירים והמחשבים. בנוסף, יש להם מדריכים המסייעים באופן פרטני להתקין את הסינונים בצורה נוחה וקלה. למידע נוסף בקרו באתר www.venishmartem.co.il. (מומלץ להתייעץ עם המומחים ולא להסתמך רק על הנאמר באתר).

רשימת הפתרונות המומלצים כיום (תשע"ז) באה"ק

למחשבים

- נטפרי (סינון כפול): 072-277-2255
- אתרוג או אתרוג פלוס (סינון כפול): 1800-222-238
- נתיב: 074-7001700

למכשירים חכמים

- נטספרק מנוהל ע"י וייסטק: 073-222-3838
- הדרן: 072-258-6555
- מוגן (נתיב): 074-7001717
- עסקן: 02-9404050

הצעד השני אחרי הסינון: הבנת המהלך של קהילתנו

עלינו תמיד לזכור כי הטכנולוגיה מיועדת **לשמש אותנו** ולעזור לנו לחיות לפי הערכים **שלנו**, ולא ח"ו להפך שאנו נשתעבד ונהפוך לעבדים של הטכנולוגיה.

בכדי להבין את המהלך והגישה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א גם בחלקים שבהם אין קווי יסוד ברורים השווים לכל נפש (שלא כנושא ה'סינון' שהוא חד משמעי ללא שום יוצאים מהכלל), חשוב להבין את האופי של הטכנולוגיה. הטכנולוגיה העכשווית מתחלקת לשני קטגוריות ויעדים. מטרת אחת היא: להועיל ולהפוך את החיים לקלים יותר, כדוגמת אפליקציית ניווט המסייעת לנוסעים להגיע למחוז

חפצם בדרך מהירה יותר, או אפליקציות בנקאיות החוסכות מאנשים לכתת רגליהם ולהמתין בתור בכדי להפקיד צ'קים, וכדו'. אף אפליקציית וואצאפ עונה בחלקה על מטרה זו במידה והיא מנוצלת למטרות כמו החזקת קשר עם משפחה או לצרכי עבודה וכדו'.

אולם, היעד השני של הטכנולוגיה הוא: בידור. אנשים מחפשים לעצמם פורקן דרכה ומנצלים בה את האפשרויות של סיפוק הנאות וריגושים כלשהם.

כל מכשיר טכנולוגי וכל אפליקציה הקיימת כיום מתאימים את עצמם לאחת משתי קטגוריות אלו, כאשר רבים מהם אף מתאימים עצמם לשתי המטרות גם יחד.

הדרך הנכונה היא - וזה הוא המהלך בקהילתנו הק': כי הטכנולוגיה אמורה לשמש אותנו אך ורק לצורך היעד הראשון, או במילים אחרות, עבור מה שצריך ועבור מה שעשוי לעזור לנו ולהקל עלינו בחיים. אך לא להשתמש בטכנולוגיה למטרות בידור, או סתם לריגושים וליצירת תעסוקה בעלמא. הבנת יסוד בסיסי זה מעניקה מענה על מרבית מהשאלות שעולות.

האם צעירים שעדיין לא נישאו רשאים להחזיק ברשותם פלאפונים או להשתמש באינטרנט?

כ"ק אד"ש הורה והבהיר כי אין לבחורים ובנות שום צורך בפלאפונים כלל, גם ללא חיבור לאינטרנט. אף אלו אשר נמצאים בקיבוץ או בסוף לימודי הסמינר וצריכים פלאפון, כל עוד הם לא נשואים אין להם להשתמש ב SMS (הודעות). וכ"ש שלא יהיה להם כלל גישה לאינטרנט, גם אם הם רוצים להשתמש בו רק עבור דואר אלקטרוני, דברי תורה או דברים טובים אחרים. **הנאמר לעיל הוא גם כאשר מותקן סינון טוב או שהדפדפן חסום.** בחורים ובנות אינם צריכים כלל להשתמש ביישומים הדורשים חיבור לאינטרנט כגון מייל או Whatsapp. (אמנם יש מקרים חריגים כגון נערה עובדת, ובמקרה כזה יש לשאול ולקבל הוראה ספציפית לגופו של ענין).

מי רשאי לרכוש מכשיר חכם?

הכלל הראשון בדבר הוא, כי כל מי שאינו זקוק למכשיר חכם וכדו' בודאי שלא יחזיק אותו¹¹. לא כל הנכנס תחת החופה צריך לרוץ לקנות מכשיר. ככל שהאדם צעיר יותר, כך קל להם יותר להתרגש מדברים אלו, והסיכונים גם כן גדולים יותר. אברך בגיל 21-19 עדיין אינו מיושב דיו כאדם מבוגר יותר, אשר מיום ליום עיסוקיו החיוניים מתרבים והמכשיר הופך להיות יותר הכרחי עבורו, שאז 'ההכרח לא יגונה ולא ישובח'. אך אלו הרוצים להחזיק במכשיר רק עבור נוחיות יתר, למה להם להטיל עצמם לתוך פיתוי מיותר ומכשולים אפשריים? (ובאופן כזה הרי הוא נכלל בגדר 'איכא דרכא אחרינא... כו').

מהו הגדר של 'נצרך לזה'?

אין קווים ברורים השווים לכל נפש בגדר של 'נצרך לזה' ובאיזה גיל מדויק אפשר לאדם להחזיק מכשיר חכם. על כל אחד אפוא להשתמש בשכלו הישר¹² ולשקול במאזני פלס לדעת באמת האם הוא צריך לכך, וכמה הוא צריך (ואם כן אלו יישומים נחוצים לו ואלו מיותרים עבורו). כל אחד מאתנו צריך לחשוב היטב ולשקול את היתרונות הפוטנציאליים נגד האובדן הפוטנציאלי. לדוגמה, אם משהו ירכוש סמארטפון כדי לחסוך 10-5 דקות ביום על ידי אפליקציית Waze, אך בסופו של דבר הוא ישרוף כ-3 שעות ביום בשל שאר הדברים שנכנסו לחייו, אזי התוצאה מרה ומדובר באווילות מוחלטת!

קריאת אתרי נייעס ודומיהם

כ"ק אד"ש הבהיר כי לאברכי כולל לא אמור להיות צורך בגישה לאתרי חדשות למיניהם¹³. אך מי שמחזיק במכשיר כזה או במחשב הנזקקים לו לצרכים אחרים, ובטבעו חש צורך לכך, רשאי לעיין לפעמים באתרי חדשות, כשרים בדווקא, בכדי

¹¹ כ"ק אד"ש התבטא פעם כי "אדם הרוצה לרכוש מכשיר חכם, צריך להוכיח קודם שהוא עצמו 'חכם! זהו רף גבוה במיוחד, מוטב אפוא לא לנסות!"

¹² כ"ק אד"ש אמר על כך שהוא 'רעיון מפחיד קצת' (והדבר כרוך באחריות גדולה).

¹³ כ"ק אד"ש התבטא פעם בהלצה, שהם שומעים מספיק בכולל ובמקווה.

לדעת קצת מה קורה בעולם. אך אין לו להשקיע בזה יותר ממספר דקות ביום, ובוודאי שלא להיות עסוק עם זה (נישט ווערן פארנומען מיט דעם).

האם ניתן להרשות לילדינו לצפות במכשיר או במחשב?

גם בנושא זה אין קווים כלליים השווים לכל נפש ובכל זמן. באופן עקרוני אם נפנים את העניין ונתבונן, עלינו לשאול את עצמנו: "האם זה **כדאי** או לא?" באופן כללי, טכנולוגיה אינה עשויה כלל לשמש כשעשוע או בילוי עבור ילדים, אך לפעמים אפשר להראות להם דבר מה - (כמובן רק אם זה מבוקר וראוי בתכלית הכשרות מבחינת יראת שמים וחינוך), וכל זאת רק בפיקוח ההורה - כגון ביומא דפגרא, ימי חוה"מ או ימי חופשה. ההיסטוריה הוכיחה שילדים המגיעים מבית בו נעשה שימוש בטכנולוגיה רק למה שצריך, ובמועדים מיוחדים הראו לילדים במחשב תכנים טובים במינן ראוי ומחושב, גדלים יותר חסינים ובריאים בנושא זה מאשר אחרים שלא נחשפו כלל לטכנולוגיה בבית ונזקקו לזה בשלב מאוחר יותר בחיים, שאז, כשנפתח להם עולם חדש, לא יהיו מודעים מספיק בדרכי ההתמודדות. (ומובן שאין כאן חלילה כוונה להמליץ להכניס טכנולוגיה לבית לשם כך, אך הנקודה ברורה).

האם אפשר להשתמש באפליקציית וואצאפ?

עפ"י הוראת כ"ק אד"ש אפליקציות כמו וואצאפ לא ימצאו כלל אצל בחורים ובנות אשר לא נישאו (גם במידה והותר להם להשתמש על פי הוראה מיוחדת כאמור לעיל)¹⁴. אך ורק אברכים או משפחות נשואים הצריכים להשתמש באפליקציות כגון אלו, עליהם לוודא תחילה בהירות רבה שאכן הדבר נעשה בצורה אחראית וכשרה עפ"י המהלך הנ"ל. יש לציין שאפליקציות אלו הסבו נזק רב ויש בהן גם מכשולים רבים וגדולים כגון רכילות, שפיכות דמים, בעיות צניעות, מראות אסורות, וכו'. אך מצד שני, זה גם עשוי לשמש עבור כל כך הרבה דברים חשובים ומועילים, ומצוות עזרה לזולת ועוד.

¹⁴ כ"ק אד"ש אמר פעם כי וואצאפ אצל צעירים מביא הרבה צרות!

אשר על כן, ניתן להשתמש בוואצאפ רק בקבוצות המועילות לפרנסה או במטרה של קיום קשר עם המשפחה וכדו', אך קבוצות חסרות מטרה אשר נשלחים בהן הבלים ובדיחות וסרטוני וידיאו אין לכך היתר כלל¹⁵. המציאות מוכיחה כי ברגע שהדבר הופך לשעשוע ולמשחק, הוא גורר את האדם ועושה אותו לרדוד ושפל. אין הנחיות ברורות בנושא זה, אך כל אחד צריך להבין בעצמו את העניין עפ"י המהלך שהבהרנו לעיל, ולשקול במאזני שכלו את דרך הישר והרצוי לפני המקום.

יש לדעת כי ברגע שמתחילים למעוד בדברים אלו, אי אפשר לדעת לאן נגיע בסופו של דבר. לכן, אם יש למישהו ספק אם לשלוח דבר מה בקבוצות או לאו, תמיד עדיף לנקוט ב'שב ואל תעשה', שכן בדרך כלל הפסדו מרובה משכרו. ככל שמאופקים ושומרים על רמת הקבוצות, כך הסיכוי קטן יותר למעוד. כמו"כ אל תמנעו מעצמכם לעזוב קבוצה שהפכה לרדודה תוך קיום ההלכה של: "ואל יתבייש מפני המלעיגים!". עלינו, כיהודים יראי שמים וחסידיים, מוטלת החובה להיות חזקים ולשמור על סטנדרטים גבוהים, ובכך לשמור על עצמנו לכבוד ולתפארת שם החסידות והקהילה כולה.

המלצה: בכל קבוצה משפחתית כדאי שיהיה אדם מבוגר ומיושב יותר שישמור על רמת הקבוצה.

האם אפשר לעשות קניות ברשת?

בנושא זה גם כן אין הנחיות ברורות של מותר או אסור. כל אחד צריך לעשות לעצמו מבחן עצמי: האם היה קונה במקום פרוץ רק בשביל לחסוך כמה פרוטות?! וודאי שכאשר יש חשש מכשול לא יעמיד את עצמו בניסיון.

כאשר יש לאדם שאלה בדבר, יוכל להתייעץ עם הרבנים או עם כ"ק אד"ש, אך בעיקר צריכים להשתמש בשכל הישר שניתן לנו ממרומים, בתפילה שלא נבוש ולא ניכלם לעולם ועד.

¹⁵ וכבר אמר דוד המלך "ובמושב לצים לא ישב", וכ"ק אד"ש תמה, "האם אין זו מושב לצים?".

נקודות מיוחדות עבור נשות אנ"ש

כשמדובר בעניינים הנוגעים ל'ידישקייט', לאיש ולאשה ישנה אחריות שווה. המאבק עם הטכנולוגיה צריך להיות שווה אצל הנשים כמו אצל האנשים. אך ישנן מספר נקודות שבהן על ציבור הנשים מוטלת אחריות יתירה:

- ראשית, הרוח השורר בבית בדרך כלל נקבע יותר ע"י אם המשפחה, שכן בני הבית נמצאים עמה יותר מאשר עם האב, והילדים נקשרים אליה נפשית יותר. אשר על כן קל להם 'להריח' אלו ערכים חשובים אצלה בבית, ע"י שרואים מה מרגש אותה או נותן לה 'חיות'.
- 'תשומת הלב' שהינו מצרך יקר שהילדים זקוקים לו באופן נואש (ראה לעיל נקודה 12) חשובה אף יותר מצדה של האם, שכן היא נמצאת איתם יותר, והילדים קרובים אליה יותר. במקרה וחסרה תשומת לב אישית זו, ניתן להבחין זאת מיד על הילד שמשהו איננו כשורה. אי לכך, כאשר האמא עסוקה בטלפונים, בבדיקת הודעות וחדשות למיניהם, הרי הילד מרגיש שהוא אינו חשוב אצלה מספיק, ותחושה בלתי נעימה זו משפיעה לרעה באופן חמור מאוד על הילד. לעיתים התוצאה ניכרת רק בתקופה מאוחרת יותר. לסיכום: כל הון שבעולם אינו שווה לתשומת הלב שאמא נותנת לילדיה. שימו אפוא דגש על צאצאיכן, השקיעו בהם, שחקו איתם, ואל תפקירו את בבת עיניכן עבור מכשיר קטן שכולו הבל!
- **שעשני כרצונו:** הקב"ה חנן את האישה ברגש רב יותר מאשר את האיש. הדבר מתבטא גם בקשר רוחני יותר עם הקב"ה ולדברים שבקדושה. כאשר האישה עסוקה במכשיר טכנולוגי, בבדיקת הודעות ואפליקציות למיניהן, הרגש והפנימיות לדברים שבקדושה נאבד! חבל לאבד את המתנה אשר הקב"ה העניק במיוחד לציבור הנשים בעטיים של מכשירים אלו הגורמים לנו לאבד את הקשר הפנימי עם עצמנו ועם הקב"ה.

סוף דבר הכל נשמע

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בנועם דבריו הדגיש שאנו בני 'חבורה אחת', וכי כל אחד יראה לחזק את רעהו. דווקא כעת כאשר כולנו מודעים לבעיות ותקלות הטמונות בטכנולוגיה, אנו יכולים לחזק האחד את רעהו בכדי שנתחזק כולנו בעבודת הבורא ונשמור יחד על הרמה הרוחנית הגבוהה והאיכותית שלנו כקהילה קדושה וכצבא חיילים נאמנים לרצון ה' ויראיו¹⁶.

¹⁶ חוברת זו מתפרסמת רק כדי להבהיר במקצת את ההגדרות בנושא מורכב זה. אך בוודאי כל מי שעדיין מסופק ויש לו שאלות בעניין, יכול להתייעץ עם וועד הרבנים דקהילתנו או עם כ"ק אד"ש.

יהי רצון שבזכות התחזקות החבורה ביחד, ובזכות כ"ק
אדמו"ר שליט"א ורבותינו הקוה"ט למעלה בקודש, לא ייצא
דבר תקלה מתחת ידינו ונזכה לעמוד בחוזק ובחוסן בניסיונות
הזמן בקדושה וטהרה על דרך החסידות הצרופה עד ביאת
גואל צדק בב"א.

Venishmartem
Protecting Ourselves in Today's World .com

וְנִשְׁמְרֶתֶם